

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Халдварт өвчний тандалт, хариу арга хэмжээ, тулгамдаж буй асуудал, цаашдын чиглэл

Ж.Байгалмаа,
ХӨСҮТ-ийн Ерөнхий захирлын үүргийг гүйцэтгэгч

ХӨСҮТ

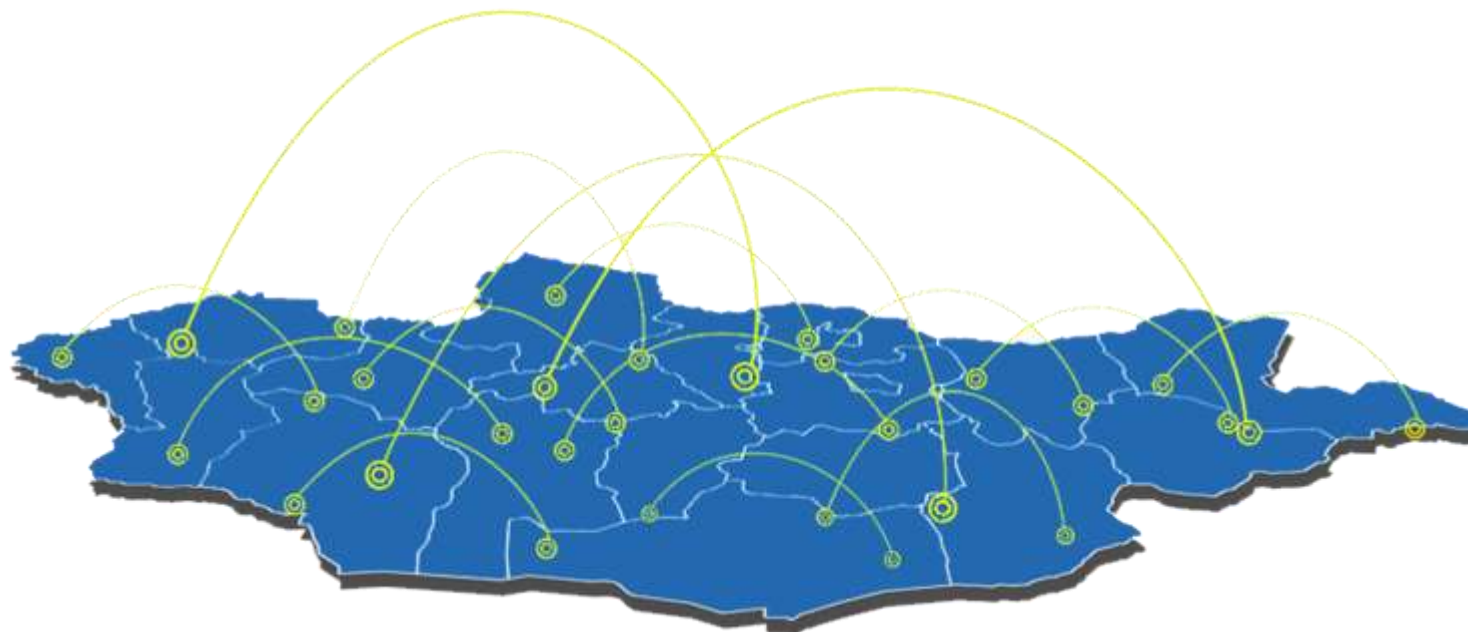

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

- Агуулга
- Монгол улсын халдварт өвчний тандалтын тогтолцооны өнөөгийн байдал, тулгамдсан асуудал
 - Томуугийн тандалтын тогтолцоо, тулгамдаж буй асуудал
 - Цаашид

- Зонхилон тохиолдох халдварт өвчний тандалт
- Хам шинж, өвөрмөц, сэжигтэй тохиолдлын тандалт (EWAR)
- Үйл явдалд суурилсан тандалт – дэгдэлт, хэвийн бус өвчлөл, шинэ өвчлөл, нас баралт илрүүлэх тандалт
- Лабораторид суурилсан тандалт – үүсгэгчийн хувилбар, дэд хэвшинжийн өөрчлөлт, антибиотикт тэсвэржилт гэх мэт
- Олон улсад, гадаад улс орнуудад бүртгэгдэж байгаа өвчлөлийн тандалт;

Халдварт өвчний тандалт, хариу арга хэмжээ

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Халдварт өвчнийг бууруулах,
таслан зогсоох чиглэлээр
нотолгоо гаргах, нотолгоонд
суурилсан шийдвэр гаргах

Халдварт өвчний тандалтын
удирдамж, заавар
боловсруулах

Халдварт өвчний дэгдэлтийн
хариу арга хэмжээг зохион
байгуулах, дэгдэлтийн
судалгаа

Эрүүл мэндийн
байгууллагуудыг мэргэжил арга
зүйгээр хангах, ЭМА-ыг сургах,
чадавхжуулах

Идэвхтэй тандалт (тусгай судалгаа)
ба эрдэм шинжилгээ судалгаа

Олон нийтийг мэдээллээр
хангах (үр дүнтэй эрсдэлийн
харилцаа), эрүүл мэндийн
боловсролыг нэмэгдүүлэх

Үндэсний
түвшинд

- ЭМЯ
- ХӨСҮТ,
- ЗӨСҮТ
- ЭМХТ

- Бодлогын баримт бичиг боловсруулах
- Хариу арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжилтийг хангах
- Дэгдэлтийн хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах, мэргэжил аргазүйгээр хангах
- Оношийг баталгаажуулах

Лавлагаа
шатлал

- Аймаг, нийслэлийн ЭМГ,
- БОЭТ, НЭ
- Дүүргийн ЭМТ, НЭ

- Шинж тэмдэгт тулгуурласан тандалт хийх
- Өвчлөлийг бүртгэх, мэдээлэх + Дүн шинжилгээ, эргэн мэдээлэл
- Эмчлэх, хянах
- Халдвараас сэргийлэх МСС
- Түргэвчилсэн шинжилгээ + Баталгаажуулах шинжилгээ
- Сорьц авах, зөөвөрлөх
- Тархвар судлал
- Мэргэжил арга зүйгээр хангах ... г.м

Анхан
шат

- Сум, өрхийн ЭМТ
- ХХЭ

- Шинж тэмдэгт тулгуурласан тандалт хийх
- Өвчлөлийг бүртгэх, мэдээлэх
- Эмчлэх, хянах
- Халдвараас сэргийлэх МСС
- Түргэвчилсэн шинжилгээ
- Сорьц авах, зөөвөрлөх

ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ ЧИГЛЭЛЭЭР БАРИМТАЛЖ БУЙ БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧГҮҮД

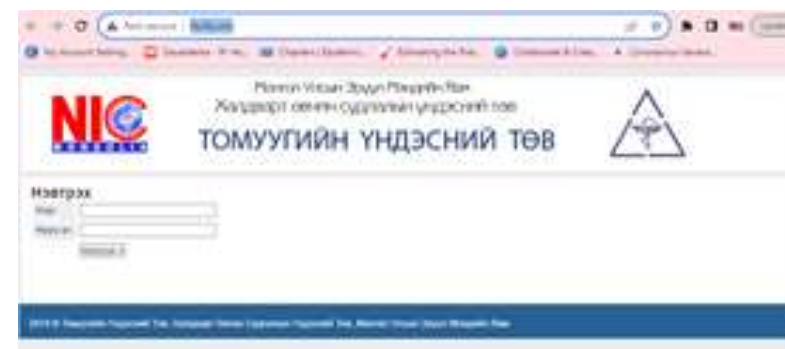
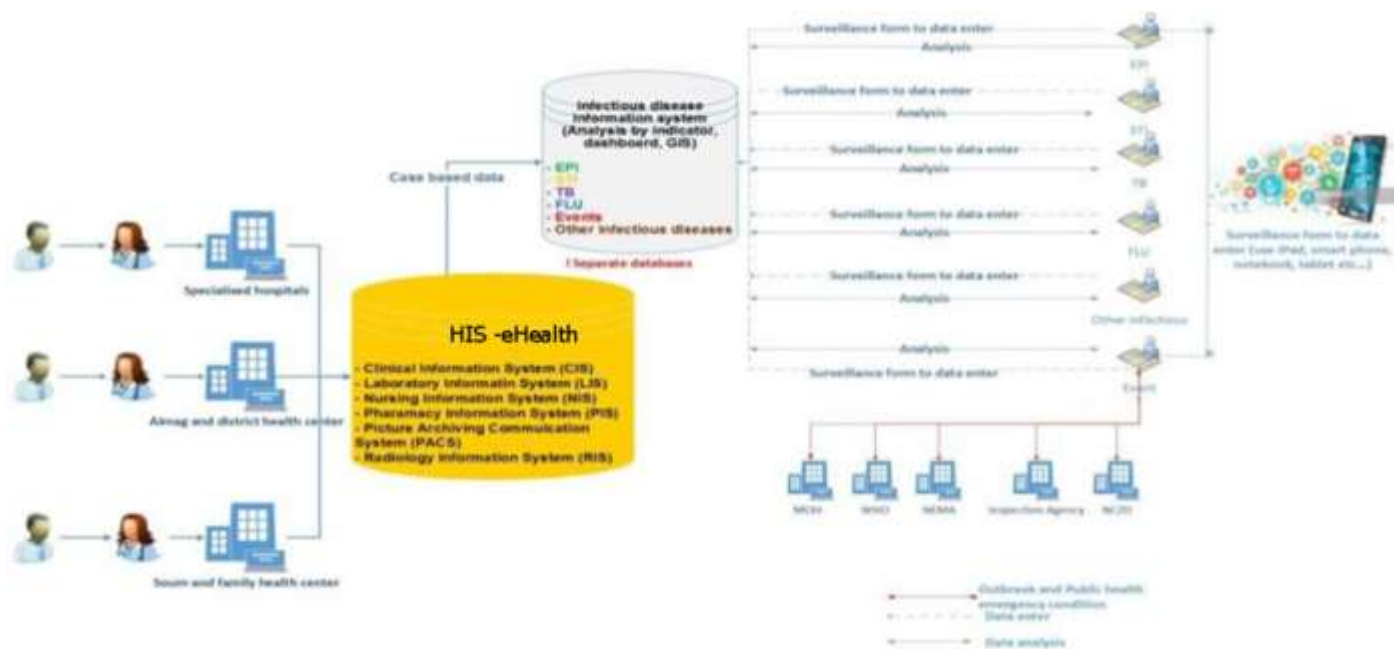
ХАЛДВАРТ ӨВЧНИ СУДАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

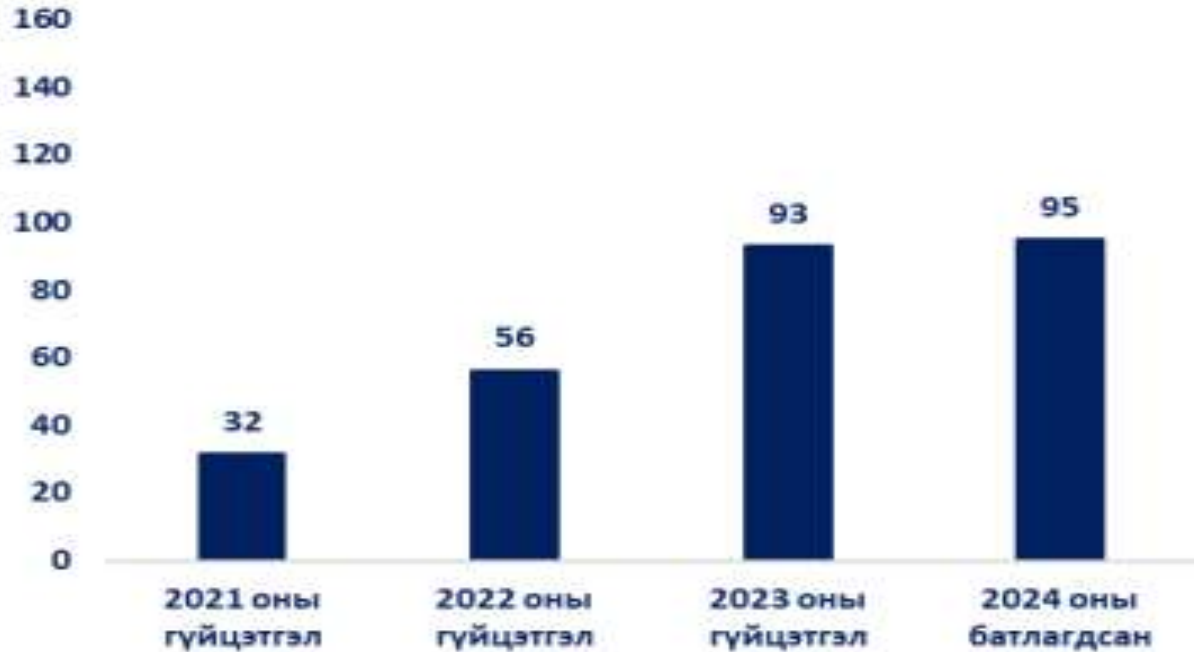
- Эрүүл мэндийн тухай хууль
- Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний тухай хууль
- Дархлаажуулалтын тухай хууль
- МУ-ын Шадар сайдын 08 дугаар тушаал “Болзошгүй гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үеийн салбар хоорондын мэдээлэл солилцох, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах журам”
- 2022-2025 онд хэрэгжүүлэх “Халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө”
- Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар баталтсан халдварт өвчний тандалт, хариу арга хэмжээний заавар, холбогдох журам
- Халдварт өвчний мэдээллийн журам
- Бусад

- 24 цаг – Яаралтай мэдээлэх (ховор тохиолдох өвчний тохиолдол, ДДУХ, олон хүнийг хамарсан өвчлөл, нас баралт гэх мэт)
- 7 хоног – Хам шинжийн тандалтын мэдээ, ТТӨ
- Сар – Зонхилон тохиолдох халдварт өвчин
- Жил – Халдварт өвчний мэдээ өссөн дүнгээр, жилийн тайлан

ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ ТАНДАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САНХҮҮЖИЛТ

Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилт (тб.төг)

- Халдварт өвчний тандалт, судалгаа болон нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний санхүүжилтийн эх үүсвэр:
 - Засгийн газар
 - Олон улсын байгууллага

Санхүүжилт:

- НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээний үйл ажиллагаа, ялангуяа тандалт, судалгаа хийх зэрэг үндсэн чиг үүргийн хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүжилт хязгаарлагдмал
- НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээний зардал, анхан болон дунд шатны эрүүл мэндийн байгууллагын төсөвт тусгагдаагүй
- Зарим халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх хөтөлбөр, үйл ажиллагаа донор байгууллагуудаас хэт хамааралтай

Хүний нөөц:

- НЭМ-ийн ноцтой байдал үүсгэж болзошгүй үйл явдлыг анхан болон дунд шатны түвшинд илрүүлэх, хариу арга хэмжээ авах, салбар хоорондын ажиллах хүний нөөцийн чадавхи дутмаг
- Зарим халдварт өвчний дэгдэлтийн эсрэг хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулахад аймаг, дүүргийн хэмжээнд мэргэжилтэн дутмаг, шаардлагатай тоног төхөөрөмж, үйл ажиллагааны чадавх хязгаарлагдмал.

Халдварт өвчний мэдээллийн цахимжилт:

- Тандалтын нэгдсэн системгүй, цахим програмууд хоорондоо уялддаггүй
- ТТӨ, дархлаажуулалт бүхий халдварт өвчин, сүрьеэгийн тандалтын цахим систем мэдээлэл солилцох боломжтой хэдий ч бусад тандалтын тогтолцоонд цахим шинэчлэлт хийгдээгүй.
- Тэргүүлэх ач холбогдол бүхий өвчин, үйл явдлын талаарх тандалтын мэдээг авч, дүн шинжилгээ хийдэг боловч ихэнхдээ хоцрогдол их
- НЭМ-ийн ноцтой байдлыг үүсгэж болзошгүй үйл явдлын талаарх мэдээлэл хуваалцдаг хэдий ч тогтмол биш, хязгаарлагдмал
- Цахим мэдээллийн стандарт байхгүй, санхүүжилт тодорхойгүй, бэлтгэгдсэн хүний нөөц хангалтгүй

ТОМУУГИЙН ТАНДАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САНХҮҮЖИЛТ

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

2004-2009

- АНУ-ын ӨХСТ-ийн “Томуугийн лабораторид суурилсан харуулдан тандалтыг байгуулан хөгжүүлэх төсөл

2009

- АНУ-ын ӨХСТ-ийн “Томуугийн тандалтын сүлжээг бэхжүүлэн хөгжүүлэх” төсөл
- Засгийн газар,
- ДЭМБ,
- Бусад хамтрагч

2015-2021

- АНУ-ын ӨХСТ-ийн “Томуугийн тандалтын сүлжээг бэхжүүлэн хөгжүүлэх” төсөл

2016-2021

АНУ-ын “Даян дэлхийн эрүүл мэндийн төлөөх байгууллага”-аас хэрэгжүүлсэн “Улирлын томуугийн вакцинжуулалтыг нэвтрүүлэх хөтөлбөр

2015 оноос эхлэн төслийн хэрэгжих албан ёсны хугацаа дууссан Монгол Улсын Засгийн Газар, Эрүүл Мэндийн Яам, ХӨСҮТ, Томуугийн Үндэсний Төвөөс үйл ажиллагаагаа тогтвортой үргэлжлүүлэн авч явах үүрэг, хариуцлага ноогдсон.

Жил бүр ДЭМБ-ийн PIP хөтөлбөрийн хүрээнд дэмжлэгт хяналт, үндэсний зөвлөгөөн, мэргэжилтэн нарыг чадавхжуулах сургалт, лабораторийн урвалж оношлуур, сорьц тээвэрлэх, вирусийн эсрэг эм зэрэгт тодорхой хэмжээний санхүүжилт авч байсан

	2019	2020	2021	2022	2023
Улсын төсөв	64.9%	55.7%	57.2%	42.5%	30.1%
ОУБ	35.1%	44.3%	42.8%	57.5%	69.9%

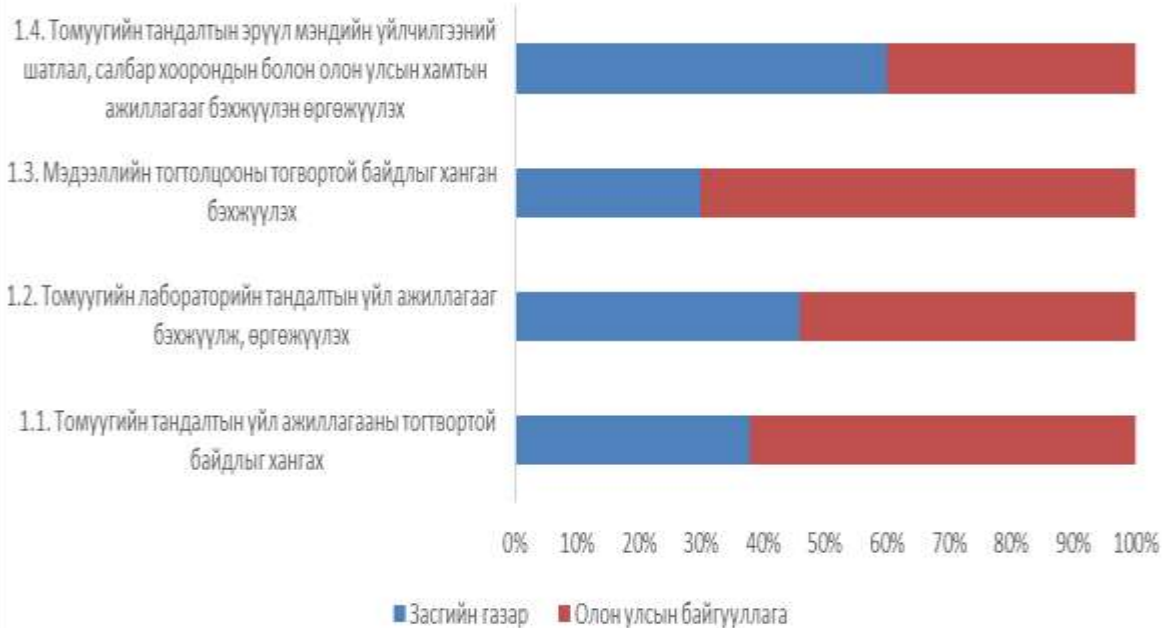
ТОМУУГИЙН ТАНДАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ТУЛГАМДАЖ БУЙ АСУУДЛУУД

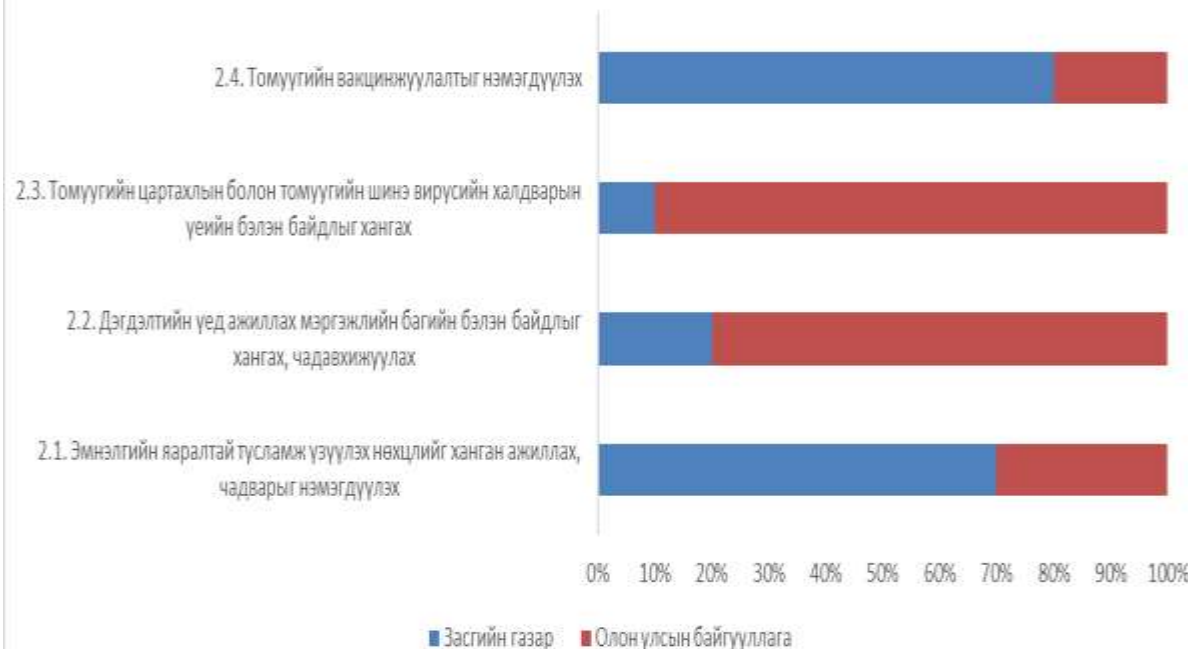
ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Томуугийн харуулдан тандалтын үйл ажиллагааг тогтворжуулан бэхжүүлэх

Томуугийн дэгдэлтийн эсрэг хариу арга хэмжээний тогтолцоог бэхжүүлэн сайжруулах

ТОМУУГИЙН ТАНДАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ТУЛГАМДАЖ БУЙ АСУУДЛУУД

Эрүүл мэндийн сайдын 2022 оны 373 тоот тушаалын 3 дугаар заалт:

3. Вирус судлалын лавлагаа, бүсийн болон салбар лабораторийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл, урвалж, оношлуурын зардлыг жил бүрийн улсын төсөвт тусгахыг Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газрын дарга, захирал нарт даалгасугай.

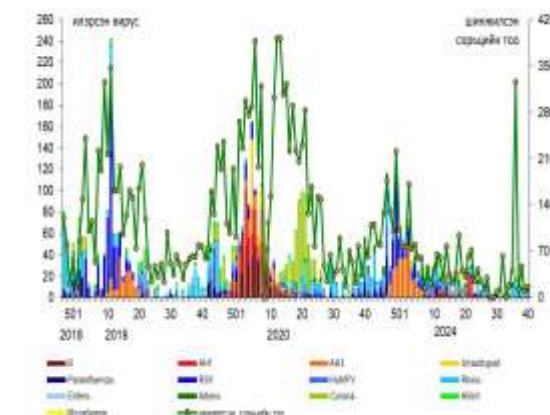
№	Дүүрэг, аймгийн нэр	Нийт 700 хүн тун	2023 оны 12 сарын байдал салбар лаборатори шинжилгээ	2024 оны 10 сарын байдал салбар лаборатори шинжилгээ
1	Архангай	700 хүн тун	Ашиглаагүй	Ашиглаагүй
4	Булган	700 хүн тун	Мэдээлэл ирээгүй	Мэдээлэл ирээгүй
6	Говьсүмбэр	700 хүн тун	Ашиглаагүй	Ашиглаагүй
9	Дорнод	700 хүн тун	Мэдээлэл ирээгүй	Мэдээлэл ирээгүй
13	Өвөрхангай	700 хүн тун	Ашиглаагүй	Ашиглаагүй
15	Сүхбаатар	700 хүн тун	Мэдээлэл ирээгүй	Мэдээлэл ирээгүй
20	Хөвсгөл	700 хүн тун	Ашиглаагүй	Ашиглаагүй
23	Баянүрх дүүрэг	700 хүн тун	Ашиглаагүй	Ашиглаагүй
29	Налайх дүүрэг	700 хүн тун	Ашиглаагүй	Ашиглаагүй
30	Замын-Үүд	700 хүн тун	Мэдээлэл ирээгүй	Мэдээлэл ирээгүй

№	Дүүрэг, аймгийн нэр	Нийт 700 хүн тун	2023 оны 12 сарын байдал салбар лаборатори шинжилгээ	2024 оны 10 сарын байдал салбар лаборатори шинжилгээ
2	Баян-Өлгий	700 хүн тун	25 хүн тун	571 хүн тун
3	Баянхонгор	700 хүн тун	Мэдээлэл ирээгүй	574 хүн тун
5	Говь-Алтай	700 хүн тун	Ашиглаагүй	447 хүн тун
7	Дархан-Уул	700 хүн тун	168 хүн тун	357 хүн тун
10	Дундговь	700 хүн тун	13 хүн тун	404 хүн тун
12	Орхон	700 хүн тун	86 хүн тун	426 хүн тун
17	Төв	700 хүн тун	146 хүн тун	488 хүн тун

Бүсийн болон салбар 29 лабораторийн үйл ажиллагаа тогтмол бус, урвалж, оношлуур хангалтгүй, тандалтын нэгжүүдэд сорьц тээвэрлэх орчин байхгүй, төсөвт зардлыг суулгаагүйгээс шалтгаалан вирус судлалын тандалт доголдох хэмжээнд хүрээд байна.

- ХӨСҮТ-ийн ВСЛ-д 2024 оны эхний 9 сарын байдлаар нийт сорьцны 24.8%, 9-р сард нийт сорьцны 80-90% нь ХӨСҮТ-өөс ирүүлсэн сорьц байна.
- Салбар болон бүсийн лабортори 2024 оны 20-р долоо хоногоос хойш 100% ажиллаагүй байна.
- 2023-2024 онд дээрх 10 лаборатори огт ажиллаагүй байна.

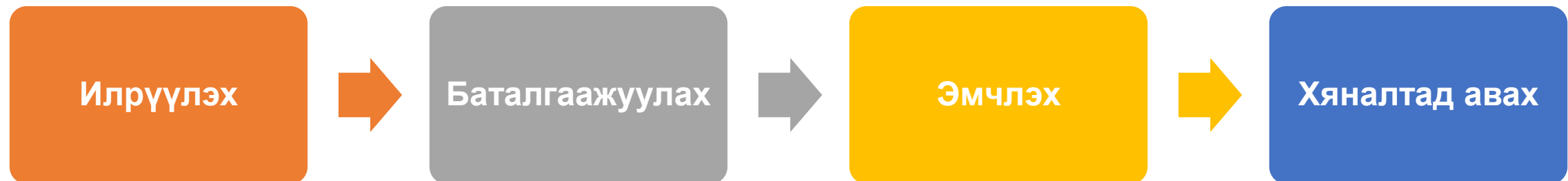

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Цаашид

- Одоогийн тандалтын тогтолцоог бүх түвшинд бэхжүүлэх, эрсдэл бүлэг, газар орчин дахь тандалтын тогтолцоог бий болгох, сайжруулах
- Халдварт өвчний тандалтын нэгдсэн цахим системтэй болох, одоогийн цахим бүртгэл, мэдээллийн тогтолцоог сайжруулах
- Тандалт, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний оновчтой, уян хатан зохицуулалт, менежментийг цаг тухайд нь хэрэгжүүлэх
- Халдварт өвчний цогц менежмент, каскайдыг хэрэгжүүлэх

Цартахлын сангийн санхүүжилт 2024-2026:

- Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үндэсний стратеги
 - Халдварт өвчний бодлого, чиглэлийг бүсийн бодлогын баримт бичигтэй уялдуулах
 - Олон салбарын оролцоог тодорхой болгох
- Нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын мэдээ, мэдээллийг цахимжуулах
- Хүний нөөцийг чадавхижуулах, үргэлжлүүлэн сургах

- НЭМ-ийн ажилтнуудад мэдлэг олгох, дадлага сургуулилтыг тасралтгүй зохион байгуулах
- НЭМ-ийн бэлэн байдлыг хангах, хариу арга хэмжээ авахад шаардагдах санхүүжилтийг хангахын тулд НЭМ-ийн тухай хуульд санхүүжилт шаардлагатай НЭМ-ийн тусламж үйлчилгээг тодорхой тусгах
- Итгэмжлэгдсэн лабораториудын тоог, тэр дундаа эмнэлгийн лабораториудыг үндэсний болон орон нутгийн хэмжээнд нэмэгдүүлэх
- Холбогдох эрүүл мэндийн байгууллагууд жилийн төсөвтөө сорьц тээвэрлэх зардлыг тогтмол тусгаж, лабораторийн оношилгооны чадавхийг орон нутгийн түвшинд нэмэгдүүлэх
- Тандалтын мэдээлэл, тайланг бүх оролцогч талуудтай (мал, амьтны эрүүл мэнд, хүнсний аюулгүй байдал, байгаль орчны салбарыг оролцуулан, гэхдээ үүгээр хязгаарлагдахгүй) бүх түвшинд хуваалцах нэгдсэн механизмыг бий болгох. Эрсдэлийн нэгдсэн үнэлгээ, хариу арга хэмжээ авахад системийг ашиглах

- НЭМ-ийн ноцтой байдлыг илрүүлэх, хариу арга хэмжээ авах үндэсний болон орон нутгийн нэгдсэн тогтолцоог турших, олон салбарыг оролцуулсан дадлага сургуулилтыг тогтмол хийх
- Шийдвэр гаргах, хариу арга хэмжээг төлөвлөхөд одоо байгаа тандалтын системийг үр дүнтэй ашиглаж байгаа эсэхийг баталгаажуулан үнэлэх.
- Тандалт, хариу арга хэмжээ авах үндсэн чадавхыг үнэлэх.
- Сургалтын хэрэгцээний үнэлгээ хийж, үр дүнд суурилан салбар хоорондын уялдаа холбоог сайжруулах, хамтарсан сургалтын хөтөлбөр, боловсруулах
- Хариу арга хэмжээний нэг хэсэг болох эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, боловсон хүчний менежментийг сайжруулах
- НЭМ-ийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын судалгаа, инновацийн төлөвлөгөөг боловсруулах

ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ ЦАХИМ СИСТЕМИЙН БҮДҮҮВЧ

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

ӨМЧИЙН БҮХ ХЭЛБЭРИЙН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГУУД

ЭМГ, ХӨСҮТ

ЭМЯ, ХӨСҮТ, ЭМХТ

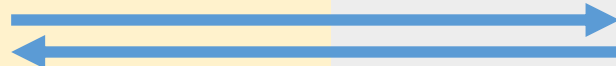

VHS
E-Health
E-Hospital

H-Info

AM-1A, 1B
AM-2.1 ХЭСЭГ
СОРЬЦ, ШИНЖИЛГЭЭ

AM-2.2 ХЭСЭГ
СОРЬЦ, ШИНЖИЛГЭЭ

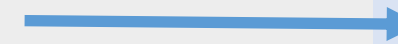

БАТЛАГДСАН
ТОХИОЛДОЛ

ХАЛДВАРТ ӨВЧНИЙ
МЭДЭЭЛЭЛ НЭГДСЭН
ПЛАТФОРМ

ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ

ДАШБОАРД

EWAR

ДЭГДЭЛТ

ГЕПАТИТ

TUBIS

EPI

FIS

Одоо ашиглаж буй цахим

Шинээр хөгжүүлэх цахим

НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БАГЦ

ХАЛДВАРТ ӨВЧИН СУДЛАЛЫН
ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

Эх үүсвэр дайчлах

ОРЛОГО

- ✓ Эрүүл мэндийг дэмжих- Хүн амын тоогоор болон дэмжих сан
- ✓ **НЭМАХҮТӨв (CDC)**- Хөтөлбөрт суурилсан
- ✓ **Салбар дундын асуудал (Сэтгэц, эрүүл мэндийг хамгаалах)**- Хөтөлбөрт суурилсан
- ✓ **Судалгаа**- Сан үүсгэж гэрээгээр
- ✓ **Өвчний хяналт, сэргийлэлт**- Эрүүл мэндийн даатгалын сан
- ✓ **Гамшиг, НЭМ-ийн ноцтой байдал**- ЗГ болон аймгийн нөөц сан
- ✓ **НЭМ-ийн бодлого, удирдлага**- Хөтөлбөрт суурилсан

Санхүүжилтийн нэгтгэл

Улсын төсөв
/сайдын багц,
дэмжих сан/

**Донор
байгууллага**
Бусад хандив,
тусламж

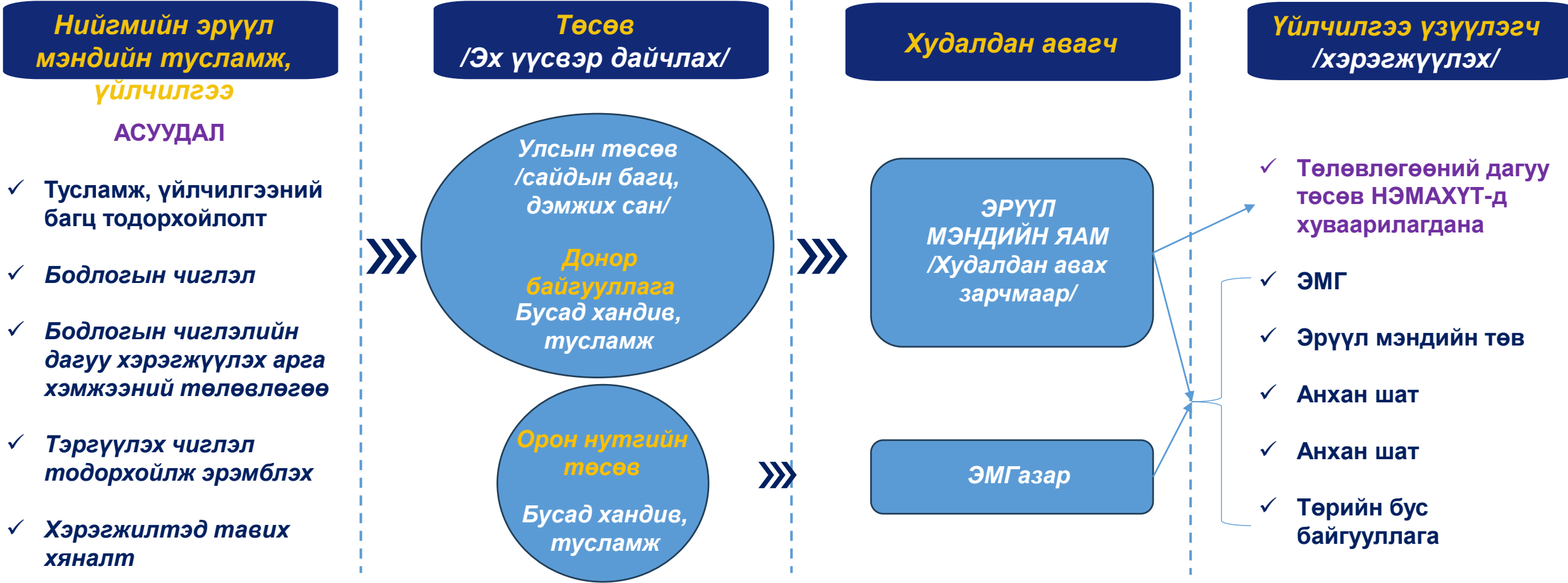
**Орон нутгийн
төсөв**
Бусад хандив,
тусламж

Худалдан авах

АНХААРАХ ЗҮЙЛС

1. Эрүүл мэндийн яам
2. Шалгуур үзүүлэлт
3. Бодлогод нийцүүлэн төлөвлөх

Худалдан авах
төлбөрийн аргыг тусад
нь тодорхойлох

Засаглал

Үндэсний зөвлөл
(Засгийн газар)

Эрүүл мэндийн сайд
(Эрүүл мэндийн яам)

НЭМАХҮТөв
(Тандалт, судалгааны үндэсний төвүүд)

Орон нутаг
(ЭМГ, НЭМТ, ЗДТГ)

Анхан шат
(Сум, тосгон, өрхийн ЭМТ, Эрүүл мэндийн байгууллага)

**NATIONAL CENTER
FOR COMMUNICABLE DISEASES**

***Анхаарал
хандуулсанд
баярлалаа***

EBOLA

SAR

HBV

MALAI